

Afhængighed

Kroppen vænner sig til at være i behandling med opioid. Afhængigheden kan opstå allerede efter få ugers behandling.

Ved afhængighed kan man:

- Opleve ubehagelige symptomer (abstinenser), når man ikke længere tager medicinen eller når dosis nedsættes
- Opleve at effekten af medicinen bliver mindre, selv om dosis ikke er blevet ændret
- Føle trang til at tage medicinen
- Have svært ved at stoppe behandlingen eller styre dosis

Abstinenser

Efter længere tids brug af opioid er det nødvendigt at aftrappe langsomt, for at reducere risikoen for abstinenser. Abstinenser kan opleves når dosis reduceres eller når der ikke længere tages opioid. De forsvinder normalt efter få dage, men kan vare i flere uger.

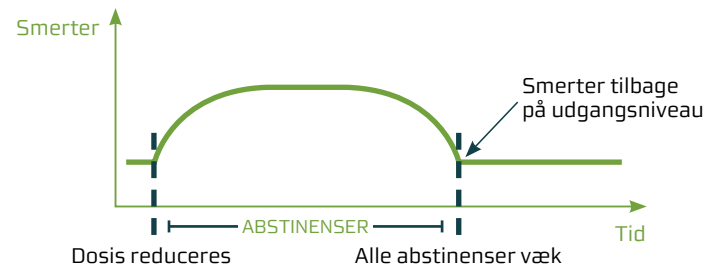
Abstinenssymptomer kan være:

Smerte, kvalme, sveden, rysten, gåsehud, hovedpine, mavesmerter, diarre, angst, søvnløshed og udmattethed.

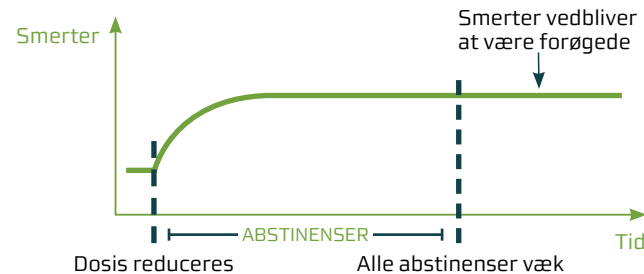
Smerte er ofte det første abstinenssymptom, der opleves. Det kan være muskel- og ledsmerter, men også de smerter, som medicinen blev givet mod i første omgang. Smerterne er ikke et tegn på, at behandlingen skal genoptages. Når abstinenserne aftager forsvinder smerterne også.

Det kan være svært at skelne mellem smerteforværring pga. reduceret opioiddosis eller abstinensudløste smerter. Her er det nødvendigt med tålmodighed, da smerter ved abstinens aftager, efterhånden som abstinenserne forsvinder.

1. Smerteforværring skyldes abstinenser

2. Smerteforværring skyldes reduktion af opioiddosis

Recept på opioid

Da opioider er vanedannende og har mange bivirkninger er det vigtigt, at lægen eller personalet taler med dig personligt, når der udskrives eller fornyes en recept. Du vil derfor blive bedt om at møde op i klinikken ved behov for recept på opioid.

Patientinformation

Stærke smertestillende lægemidler

2023

Grafisk Service 7748

Opioider

Opioider er betegnelsen for gruppen af stærke smertestillende lægemidler.

Opioider er risiko-situations-lægemidler. Det betyder, at der er særlig risiko for alvorlige medicineringsfejl, bivirkninger og afhængighed ved behandlingen.

Eksempler på lægemiddelstoffer og præparater:

- **Morfin**
(Contalgin®, Malfin, Depolan®)
- **Oxycodon**
(OxyContin®, Oxycodonhydrochlorid)
- **Tramadol**
(Dolol®, Nobligan®, Tadol)
- **Codein**
(Kodein, Kodipar®, Fortamol®)
- **Fentanyl**
(Matrifen®, Durogesic®)

Morfin er 1. valg, når behandling med opioid er nødvendig.

Effekten af opioider

Alle opioider virker på samme måde og giver samme type bivirkninger.

Opioider kan være gode til akutte stærke smerter, f.eks. i ugen efter en operation. De vælges, når anden smertebehandling (f.eks. paracetamol og/eller ibumetin) ikke er effektiv nok.

Opioider kan også bruges ved smerter hos terminale patienter (omtales ikke yderligere i denne folder).

Ved langvarige smerter er opioid ikke det bedste valg. Her kan der i stedet arbejdes med:

- Træning
- Afspænding
- Gode søvnavaner
- Sygdomsmestring
- Fordeling af aktiviteter hen over hele dage

Sådan bruges opioider

Opioider bruges kun i kort tid og i lavest effektive dosis.

Behandling med depotpræparater giver langvarig effekt, så man ikke skal tage lægemidlet så ofte. Dette foretrækkes frem for at bruge almindelige tabletter. Herved får man en bedre døgndækning og mindre risiko for afhængighed.

Opioidplaster giver også depoteffekt, men bruges kun, hvis det ikke er muligt at sluge en tablet/kapsel. Ved opioidplaster kan det være svært at ændre i dosis og der er øget risiko for utilsigtede hændelser.

Der bør ikke bruges flere forskellige opioider samtidig. At kombinere flere opioider giver ikke bedre effekt eller færre bivirkninger.

Behandlingen suppleres med et afføringsmiddel, for at modvirke forstoppelse, som er en hyppig bivirkning ved opioid.

Bivirkninger

- Forstoppelse
- Kvalme
- Døsighed
- Svimmelhed og risiko for fald
- Depressive symptomer
- Afhængighed
- Påvirket vejrtrækning
- Påvirket evne til at køre bil

Kombinationen af alkohol og opioider kan give øgede bivirkninger, f.eks. mere døsighed.

Ældre er særligt følsomme for bivirkninger og kan i højere grad opleve svimmelhed, forvirring og risiko for fald.

Bilkørsel

Behandlingen med opioid vil påvirke evnen til at køre bil.

Der gives normalt et kørselsforbud:

- Når behandlingen med opioid begynder
- Under hele behandlingen, hvis der ikke behandles med et depotpræparat
- Hvis dosis øges
- Ved høje doser